

EG LUTĒ

RUGSĒJIS

1996

Vol. 47 / Nr. 7

SEPTEMBER

E G L U T Ė

RUGSĖJIS / SEPTEMBER / 1996 Vol. 47 / Nr. 7

TURINYS

- 1 LAIKAS JAU MOKYKLON, *Vytė Nemunėlis*
- 2 MŪSŲ KŪRYBA
- 8 Į MOKYKLĄ, *Vytė Nemunėlis*
- 9 IŠ TAUTOSAKOS LOBYNO
- 10 JEI NEBŪTŲ KALBOS – TAI NEBŪTŲ LIETUVOS
- 12 RAIDĖS, *Vytė Nemunėlis*
- 13 IŠ ISTORIJOS LOBYNO
- 16 TIKIU
- 19 GATVĖJE BŪK ATSARGUS, *Ramutė Skučaitė*
- 20 KUR DINGO DRAUGĖS? *Sigita Samulionienė*
- 22 TAUTODAILĖ, *Marytė Meškauskaitė*
- 25 LĖLĖ MOLĖ, *Judita Vaičiūnaitė*
- 26 AR ŽINAI?
- 28 GALVOSŪKIAI
- 31 RUGSĖJIS, *Ramutė Skučaitė*
- 32 JUOKŲ MAIŠELIS
- 34 DĖKOJAME MŪSŲ RĖMĖJAMS

Viršelis Baltijos Udrytės

EGLUTĖ: mėnesinis lietuviškas laikraštėlis vaikams užsienyje. Išėina 10 numerių per metus; prenumerata – 15 US dol., į Lietuvą ir kitus kraštus – 20 US dol. Atsiųstą medžiagą redakcija taiso ir tvarko savo nuožiūra.

REDAKCIJA: 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441

Redakcinis kolektyvas: Alicija Brazaitienė, Regina Kučienė, Aldona Rauchienė, Vida Rimienė, Edvardas Šulaitis, Irena Šerelienė.

LEIDŽIA: JAV LB Švietimo Taryba

REDAKTORĖ: Regina Kučienė

TECHNINĖ REDAKTORĖ: Audronė Norušienė

ADMINISTRATORIUS: Viktoras Kučas

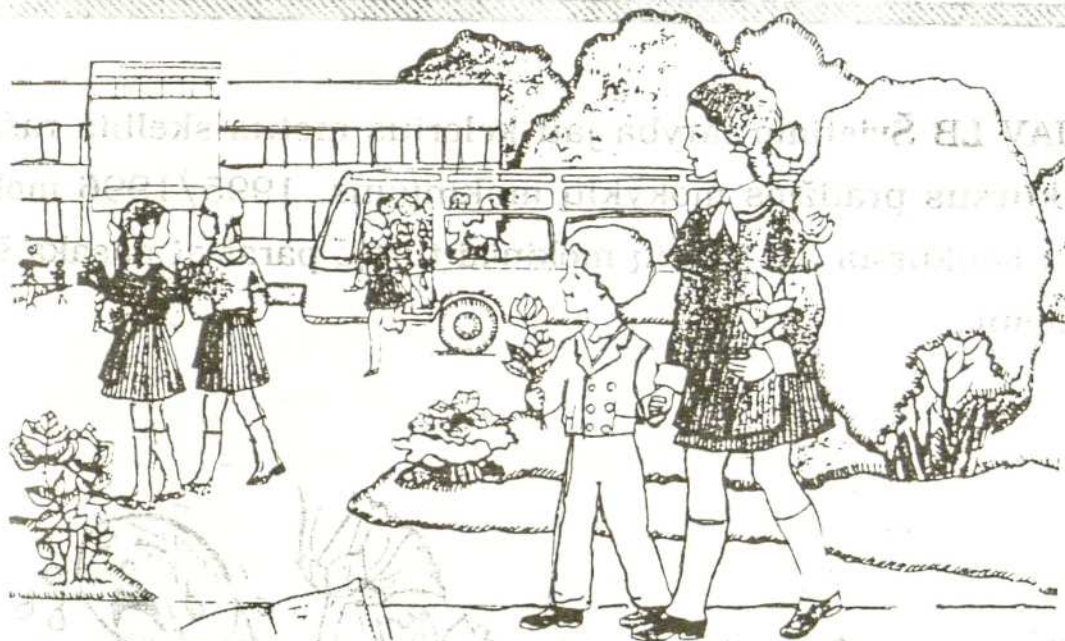
13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441

Tel. (708) 301-6410; Fax: (708) 301-6410

EGLUTĖ (USPS 169-200) a magazine for children in the Lithuanian language. Published monthly except July and August. Yearly subscription \$15.00, single copy \$1.50, to Lithuania and other countries, \$20.00 (USA currency). Published by Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441. Second class postage paid at Lockport, IL 60441. Postmaster send address corrections to: EGLUTĖ, Lithuanian Educational Council of the USA Inc., 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441. Printed by DRAUGAS, Chicago, IL 60629.

Laikas jau mokyklon

Vytė Nemunėlis

Vasara nuskrido
Kaip žvali kregždutė —
Laikas jau mokyklon
Tau, maža Magdutė.

Krinta liepų lapai,
Sukas po takelį —
Laikas jau mokyklon
Jau ir tau, Joneli,

Kad pamėgę mokslą
Augtumėm didučiai —
Laikas jau mokyklon
Mums, visi vaikučiai.

MŪSŲ KŪRYBA

JAV LB Švietimo taryba jau kelerius metus skelbia rašinių konkursus pradžios mokyklų mokiniams. 1995/1996 mokslo metų konkursui 3-4 skyrių mokiniai turėjo parašyti pasaką šiam piešiniui.

Mokiniai turėjo parašyti: kas įvyko, kur įvyko, kada įvyko, kas dalyvavo ir kaip viskas vyko. Štai laimėtojų kūryba.

Žaliuko balionas

Vieną gražią dieną Lietuvoje Žaliukas kirminėlis šliaužė takeliu namo. Jis žiūrėjo į dangų, koks jis buvo mėlynas! „Man labai patiktų pamatyti pasaulį, bet aš nemoku nei lėktuvu skristi, nei mašina važiuoti, – galvojo Žaliukas. Jis vis galvojo ir galvojo. Kol priėjo namus, ir sugalvojo, kaip pamatyti pasaulį. „Na, aš padarysiu balioną iš medžiagos ir pririšiu prie jo krepšelį“.

Žaliukas greitai išliaužė į namus ir viską papasakojo mamai.

— Iš kur tu gausi medžiagos? – paklausė mama.

Žaliukas pagalvojo.

— Aš žinau, nueisiu pas Šilkverpį ir paprašysiu, kad išaustų tankios medžiagos, – tarė jis.

Žaliukas iškeliavo. Pakeliui sutiko du savo draugus, Geltonuką ir Beplaukį.

— Žaliuk. einam pažaisti! – sušuko Geltonukas.

— Norėčiau, bet negaliu, – atsakė Žaliukas, — aš einu pas Šilkverpį paprašyti, kad man medžiagos išaustų. Aš noriu pasidaryti balioną.

— O kam tau reikia baliono? – paklausė Beplaukis.

— Aš noriu su juo apskristi pasaulį, – atsakė Žaliukas.

— Kvaileli, balionu negalėsi apskristi visą pasaulį. Be to, jis gali sprogti ir tu nukrisi žemėn, – nusijuokė Geltonukas.

— Tu esi labai kvailas, tu tikrai neturi proto, – juokėsi ir Beplaukis. Abudu iš juoko pradėjo voliotis ant žemės.

— Sustokite, nėra juokinga! – suriko Žaliukas.

Bet jie nesustojo. Žaliukui buvo taip pikta, kad jis pradėjo verkti. Jis nustojo verkti, kai priėjo Šilkverpio namą. Pasibeldė į duris.

— Labas, Žaliuk, – pasisveikino senas Šilkverpis.

— Laba diena, Šilkverpi. Turiu prašymą. Ar galėtum man išausti

tankios medžiagos?

— O ką tu darysi su medžiaga? – paklausė Šilkverpis.

— Norėčiau padaryti balioną ir apskristi pasaulį, – atsakė Žaliukas.

— Mielai išausiu tau medžiagą, – tarė Šilkverpis.

Jis pakvietė Žaliuką į vidų ir pavaišino sausainiais. Žaliukas ėdė, o Šilkverpis sunkiai dirbo. Už valandos medžiaga buvo baigta. Žaliukas padėkojo, atsisveikino su Šilkverpiu ir iškeliavo su medžiaga.

Kai jis grįžo namo, pradėjo greitai siūti, ir už pusės valandos turėjo balioną. Tada pagriebė mamos seną šiaudinį krepšelį ir pririšo prie baliono. Supakavo visus savo daiktus ir atsisveikino su šeima ir draugais.

Tą naktį pūtė stiprus vėjas ir išpūtė iš medžiagos padarytą didelį balioną. Žaliukas greitai išoko į krepšelį. Dar suspėjo visa šeima

išbėgti ir pamoti sudiev. Ir tada išnyko Žaliukas kirminėlis už debesų.

Kokia smagi buvo jo kelionė! Nuskrido į Afriką, Australiją ir Prancūziją. Dabar jis gyvena Azijoje ir kiekvieną savaitę parašo laišką į namus.

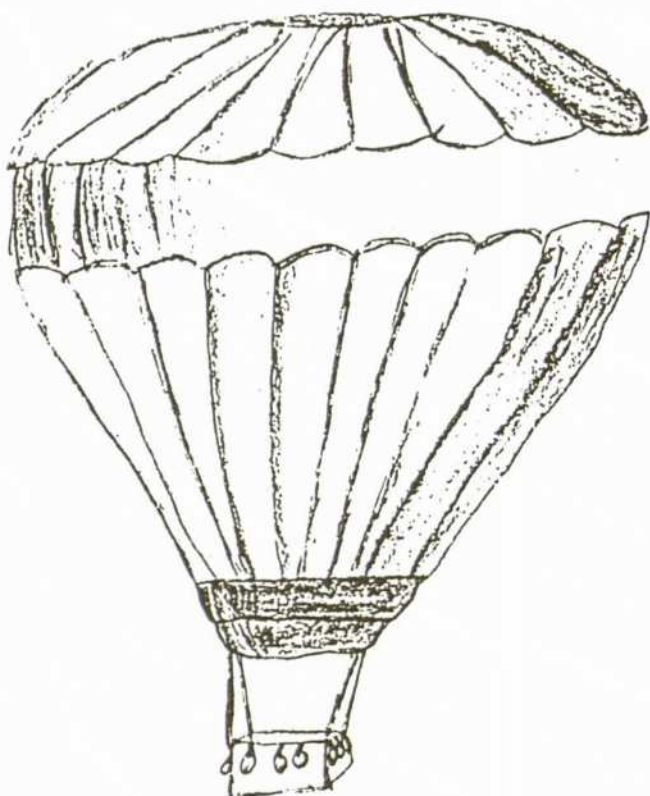
Ir štai Žaliuko noras išsipildė.

Nida Masiulytė,

Lemonto, IL

Maironio lit. mokyklos mokinė

laimėjusi I-ją vietą

Kirminiuko nuotyčiai

Vieną dieną Kirminiukas išlindo iš žemės, tik baigęs vakarienę. Jis nutarė pašliaužioti gėlių darželyje. Buvo labai ramus vakaras... kol jis išliaužė į gėlių darželį. Visos gėlės puošėsi kitam rytui. Rožė tarė Kirminiukui:

— Ką tu čia darai, Kirmi?! Eik lauk! Tu murzinas! Čia tik gražios gėlės gali būti! Škič!

Kirminiukas pradėjo verkti. Šliauždamas namo, sutiko savo tėtę. Jis papasakojo tėtei, kas atsitiko. Tėtė paaiškino Kirminiukui, kai kirminai purena žemę, jie padeda gėlėms augti. Kirminiukui staiga nebuvo liūdna! Jis sakė tėtei:

— Tai jei mūsų nebūtų, gėlės nebūtų gražios? Taip?

— Taip, – tvirtino tėtė.

Rytą gėlių darželyje, kai daržininkas netyčia paliko laikraštį prie gėlių, tulpė pamatė straipsnį apie kirminus. Ji sušaukė visas gėles klausytis. Tulpė skaitė: „Kirminai padeda gėlėms augti“.

Tuo metu daržininkas grįžo su Kirminiuko visa šeima. Gėlės žiūrėjo, kaip padėjo kirminus ant žemės. Rožė pašaukė Kirminiuką. Jis palengva pas ją nušliaužė. Rožė atsiprašė ir sakė, ji nežinojo, kad kirminai naudingi gėlėms. Kirminiukas jai atleido.

Nuo to laiko, kai rožė jį pamatydavo, kviesdavo arčiau savęs!

Vija Underytė,

Detroito „Žiburio“ lit. mokyklos mokinė,

laimėjusi II-ją vietą

KODĖL PRAVIRKO KIRMĖLAITĖ

Vieną rytą atsikėlusi kirmelaitė ant savo lango pamatė svogūną. Ji paklausė:

— Kas tai?

Langas atsakė:

— Tai svogūnas. Neliesk jo! Jei tu jį paliesi, verksi visą gyvenimą.

Kirmelaitė labai norėjo paliesti nepažįstamą svogūną. Ji palaukė kol langas užmigo, atsikėlė iš lovos ir palietė svogūną. Labai nustebė, kad jai nieko neatsitiko ir ji pamanė, kad langas yra melagis. Kai kirmelaitė pavalgė pusryčius, ji išėjo laukan. Kirmelaitė gyveno gražiam lauke su savo draugais. Ji papasakojo savo draugams apie langą ir svogūną.

Vieną sekmadienį kirmelaitės pakvietė savo draugę į susirinkimą. Ji nesuprato kas jai darosi? Tačiau visos kitos kirmelaitės suprato, kad langas nemelavo.

Nepaklausė kirmelaitė išmintingo lango ir reiks dabar jai verkti visą gyvenimą.

Alina Naujokaitytė

Verkiantis sliėkas

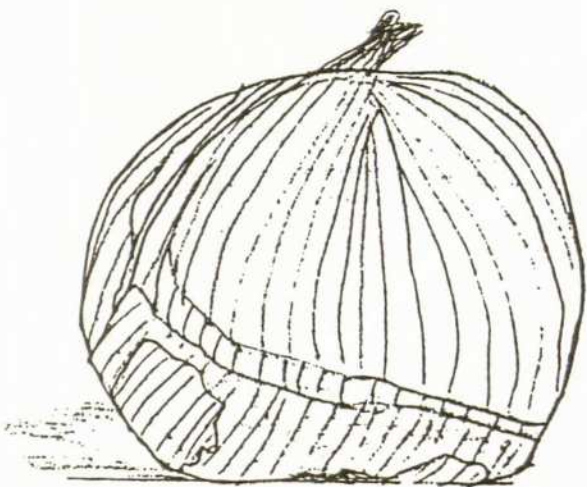
Kartą gyveno sliėkas. Jo vardas buvo Petras. Kiekvieną dieną Petras eidavo į mokyklą verkdamas. Niekas nežinojo, kur jis gyvena. Jis neturėjo draugų mokykloje.

Vieną dieną vaikas paklausė Petro, kodėl jis verkia. To vaiko vardas buvo Jonas. Petras atsakė: „Nežinau“. Tą dieną Petras susidraugavo su Jonu.

Kitą dieną visa klasė laikė egzaminus. Egzaminų kortelėje buvo klausta: „Kur tu gyveni?“. Petras parašė: „504 S. Kennedy“. Kai mokytoja pastebėjo Petro adresą, ji nustebo. Ji nežinojo, kur ta vietovė yra.

Vieną dieną Petras pakvietė Joną ateiti pas jį į namus. Jonas ėjo namo su Petru ir priėjo svogūnų ūkį. Čia Petro namai!

Jie abudu pradėjo verkti. Kitą dieną Jonas išaiškino visiems, kodėl Petras nuolat verkia. Nuo tos dienos Petras turėjo daug draugų!

*Tomas Vanagūnas,
Čikagos lit. mokyklos mokinyss,
laimėjęs III-ją vietą*

AŠ MOKYKLOJE

Į MOKYKLĄ

Vytė Nemunėlis

Dzin dzin dzin skambutis
Į mokyklą šaukia,
Vieškeliais, keleliais
Jon vaikučiai plaukia.

Smagūs ir linksmučiai
Su krepšeliais žengia,
Tartum baltos žąsys
Skrenda per padangę.

Rytmečio saulutė
Šypsosi ir šviečia,
O mokyklos durys
„Prašom klasėn“ kviečia.

Prašom – čia rašysim,
Prašom – čia skaičiuosim,
Pertraukos sulaukę,
Žaisim ir dainuosim.

Čia mes su Kolumbu
Per marias keliausim,
Afrikoj matysim,
Kaip gyvena strausai.

Čia tėvynės savo
Praeitį regėsime,
Su krivių krivaičiais
Čia pasikalbėsime...

Dzin dzin dzin skambutis
Į mokyklą šaukia,
Vieškeliais, keleliais
Jon vaikučiai plaukia.

IŠ TAUTOSAKOS LOBYNO

PILĖNAI

Padavimas

1336 metais iš vokiečių žemės atplūdo į Prūsiją didelė kariuomenė, suvienijo savo jėgas su kryžiuočiais ir patraukė į lietuvių žemes. Ji apgulė Pilėnų pilį, kurioje, pajutę vokiečius, užsidarė daugiau nei keturi tūkstančiai lietuvių su pačiomis, vaikais, su galvijais ir turtais. Kryžiuočiai mėgino juos paimti šturmu, o lietuviai didvyriškai ir atkakliai gynėsi tvirtovėje, taip pat tankiai išsiverždami iš jos. Nors jie ilgai didvyriškai priešinosi vokiečiams, tačiau pamatė, kad visa pilis išgriauta, pylimai, sienos ir kuorai nuo smarkaus ir dažno šaudymo iš pabūklų išdaužyti, požeminių urvų ir visokiausių taranų išvartyti. Tada pilies viduje jie sukrovė didelį sausų malkų laužą, sunešė ant jo visą turta, drabužius ir brangenybes ir uždegė. O paskui, pačias ir vaikus nudūrė ir galvijus išskerdė, sudegino. Taipogi patys, kad gyvi priešams nepatektų, savo noru ryžosi mirti nuo pilies vado rankos. Paskui, kai vokiečiai įsiveržė į pilį, iš keturių tūkstančių lietuvių mažai terado gyvų. Tuos, kurie su savo vadu didvyriškai gynėsi, vokiečiai, ką tik gyvą radę, iškapojo. Pilį sudegino ir, apiplėšę apylinkes, sugrįžo į Prūsiją.

* * * * *

JEI NEBŪTŲ KALBOS — TAI NEBŪTŲ LIETUVOS

Skaitykite šaradas ir atspėję įrašykite žodžius.

Pirmas žodis – oras.

O pridėjus radę v,

Kas išeina? _ _ _ _ _

Vanduo užverda –

Tuoj atsirandu! _ _ _ _ _

O raidę tik nubrauk –

Ir aš skrendu. _ _ _ _ _.

Iš manęs duoneleį kepa,

Man purena dirvą. R _ _ _ _ _

O pridėjus vieną raidę,

Va – sparneliai virpa! D _ _ _ _ _.

R. Skučaitė

Piešiniai Rimos Polikaitytės

Skaitykite eilėžaidį ir įrašykite taisyklingus žodžius.

Ten kur moko, – mokykla,

Ten kur gano, – _____,

Kur gamina, – _____,

O kur valgo, – _____.

Ten, kur taiso, – _____.

Ten, kur skaito, – _____.

Ten, kur skalbia, – _____.

O kur prausias, – _____.

E. Vaitkus

KIEK ŽODŽIŲ SU PRIESAGA „YKL“?

Valykla – kur rūbus valo

valgykla – patalpos užėti valgyti

skalbykla – patalpa skalbimui

mokykla – išmoko visko

perykla – patalpa paukščiams perėti

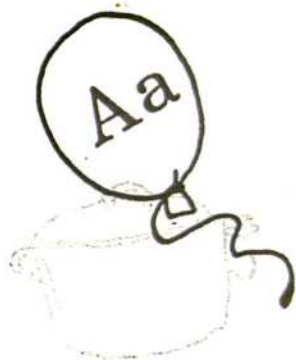
Kas daroma kirpykloje, skaitykloje, stovykloje, čiuožykloje, siuvykloje?

Suskaičiuok žodžius su priesaga „ykl“.

Z. Sadauskaitė-Zaiceva

Raidės

Vytė Nemunėlis

Nežinau, kaip atsitiko,
A su i labai supyko —

Skyrium a, skyrium i,
Raidės nieko sau abi,
Kai sustoja šalimai,
Tuoį ir šaukia — ai, ai, ai.

Nežinau, kas kaltas buvo,
A ir u draugystė griuvo —

A nuo u kol toli,
Raidės nieko sau abi,
Kai sustoja tik arčiau,
Tuoį ir loja — au, au, au.

Ką vargšelis aš darysiu,
Kaip diktantą parašysiu —

A be i, a be u
Pridarys man daug klaidų:
„Vaikas auga“ duos rašyt,
„Vakas aga“ reiks skaityt.

Tarė a: — Neverk, vaikuti,
Ir viena galiu aš būti.

Tarė u ir tarė i:
— Būsim mes kartu abi,
Bet ką veiksi tu paskui,
Kai išeis tau — ui, ui ui?

IŠ ISTORIJS LOBYNO

AUKSO DUKATAI

Kunigaikštis Algirdas valdė Krėvą ir Vitebską. 1345 metų žiemą, siaučiant pūgai, su savo pulkais išsiruošė į žygį, apie kurį niekam nieko nesakė. Tuo pat metu iš Trakų pilies išžygiavo kunigaikščio Kęstučio vedami kariai. Abiejų kunigaikščių pulkai susitiko Vilniuje, kur pilyje su bajorais linksmi puotavo didysis kunigaikštis Jaunutis. Jis labai nustebo pamatęs didžiojoje menėje žygiui pasirengusius savo brolius. Į nebylų Jaunučio klausimą, kas čia darosi, Algirdas pasakė:

– Nuo šiol, kaip vyriausias iš mūsų, aš būsiu Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu. Tau, Jaunuti, sunku kariauti su kryžiuočiais, todėl vyksi į Žaslavlį kunigaikštystę ir ten gyvensi. Savo veiksmus turėsi derinti su manimi ir Kęstučiu.

Vilniaus bajorai suprato, kad įvyko perversmas, puolė vaišinti naująjį kunigaikštį Algirdą, tačiau šis atsisakė alaus ir net visų mėgiamo midaus. Jų sveikinimus užgėrė Kęstutis.

Netrukus Algirdas įsakė amatininkams gaminti daugiau ginklų ir pavasarį pirmieji karių būriai iškeliavo į Žemaitiją padėti Kęstučiui, kuris norėjo išvaduoti kryžiuočių užimtas Ragainės, Rambyno ir kitas panemunės pilies. Žygis pasisekė. Šalyje įsivyravo taika.

Algirdas dažnai aplankydavo amatininkus, prekybininkus, tarėsi su jais, kaip gerinti gyvenimą. Kartą pamatė, kad vienas prekybininkas už druską atsiskaitė kailiais, o kitas – žalvarinėmis

grivinių lazdelėmis su Gedimino stulpų ženklu gale. Jei kuri lazdelė buvo per ilga, trumpino, kapojo.

– O jei grivinas padarius apvalias, plonesnes. Vienoje pusėje būtų Gedimino stulpai, o kitoje – Vytis. Kaip antspaude.

Algirdas žinojo, kad Europos valstybės turi savo pinigus – markes, denarus...

– O kodėl mes negalime turėti savo pinigų, kuriuos vertintų ir kitose šalyse. Reikia nukalti...

Kaip tarė, taip padarė. Amatininkai išliejo formas ir išlydė sidabrinius grašius, šeštokus, iš aukso – dukatus, o pagaliau ir denarus. Prekyba iš karto pagyvėjo. Į Vilnių ėmė plaukti prekybininkai iš Švedijos, Danijos ir kitų kraštų.

Algirdas buvo vedęs Vitebsko kunigaikštę Mariją. Ji buvo krikščionė, tačiau didysis kunigaikštis, nors ir visaip skatinamas, nesikrikštijo. Laikėsi protėvių pagoniško tikėjimo. Su savo vaikais Jogaila, Skirgaila, Švitrigaila, Andriumi ir kitais (o jų buvo net 12), eidavo į Šventaragio slėnį prie aukurų padėkoti dievams. Ypač aukojo aukas Lyginčiui, kad jis sutartų su dievu Žaliu ir neskatintų tautų nesantaikos. Jiems aukodavo pirmuosius nukaltus ginklus, prašydavo žynių išburti, ar pasiseks nugalėti kryžiuočius ir kitus priešus.

Grįždamas iš Šventaragio slėnio, užsukdavo į katalikų bažnyčią, pravoslavų cerkvę. Dvasininkai jį priimdavo su pagarba ir vadindavo karaliumi. Juo ir pats Algirdas kartais save tituluodavo.

Tačiau daugiausia laiko kunigaikštis Algirdas skyrė karo žygiams. Iš senovės atklydusios žinios teigia, jog kartais per metus organizuodavo jų net kelis. Užkariavo daug Ukrainos žemių, pasiekė Maskvą, prijungė dalį Lenkijos, tačiau kryžiuočių nenugalėjo. Jis, tikėdamasis karo dievo Karamato palaimos, sakė: „Parklupdysiu

kryžiuočius, nusilenks jie Lietuvos karaliui!" Iš tikrųjų to meto Europos politikai Algirdą laikė gudriausiu karo vadu, apsukriu valdovu.

Kartą jis sužinojęs, kad kryžiuočiai rengiasi pulti Lietuvą, prikalbino Kęstutį netikėtai užpulti Ordiną. Algirdas puolė Rygą, o Kęstutis tuo metu – Karaliaučių. Ordinas, netikėtai apgultas, vos apsigynė ir turėjo atsisakyti sumanyto žygio į Lietuvą. O lietuviai sėkmingai ne tik savąsias pilies atsiėmė, bet daugelį ir jų sugriovė. Lietuvos valstybė pasidarė Europoje didelė ir galinga, o didžiojo Lietuvos kunigaikščio vardą ir galią dar plačiau skleidė jo nurodymu nukalti aukso dukatai.

ŠILUVOS ISTORIJA

Kai Arlekių šeima sekmadienį, po pamaldų Gimimo Švč. Mergelės Marijos bažnyčioje, grįžo namo, 9 metų Sigutė paklausė mamytės:

— Mamyte, kodėl švč. Marija apgaubta tokiu sunkiu, auksiniu apsiaustu? Juk Jos ir Kūdikelio Jėzaus tik veideliai ir rankos tesimato.

— Sigute, – atsakė mamytė, – šitas paveikslas pieštas pagal garsųjį, stebuklingąjį Šiluvos Dievo Motinos paveikslą. Tad, panašiai ir papuoštas.

— O kas ta Šiluva?

— Šiluva yra vietovė Lietuvoje, Raseinių apskrityje. Vardas reiškia „nuo šilų“. Ten XV-ame amžiuje būdavo apdorojami medžiai Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio išdo naudai.

— Tai kaip Šiluvoje atsirado tas stebuklingasis paveikslas?

— Sigute, eik pas močiutę. Ji dar prisimena Šiluvos didžiųjų atlaidų procesijas. Ji tau papasakos.

Kaip stirnelė Sigutė nustriuoksėjo į kitą namo galą pas močiutę. Ilgai prašyti nereikėjo. Močiutė, pasisodinusi Sigutę šalia savęs, papasakojo jai ilgą, įdomią istoriją.

— *Seniai, labai seniai, 1457 m., dvarininkas Petras Gedgaudas pastatė Šiluvoje gražią bažnyčią. Spėjama, kad jis ir parvežęs tą*

ypatingąjį poveikslą iš Romos, nes jam teko Romoje rūpintis Vytauto Didžiojo vainiku. Daugelį metų maldininkai, net ir iš tolimų apylinkių, atkeliaudavo į Šiluvą pagerbti Dievo Motiną ir Jos Sūnų.

Vėliau Šiluvoje atsirado daug kitos religijos žmonių – kalvinų. Bažnyčia sudegė. Liturginiai daiktai žuvo. Teliko tik vienas varpas.

— Bet, močiute, tai labai sena istorija!

— Taip, Sigute, taip. Bet, paklausyk, kas atsitiko.

Taigi, kartą, 1608 m., keli kaimo piemenėliai ganė bandą tuščiose bažnytinėse žemėse. Vienas iš jų, kažką pamatęs, apstulbęs sušuko kitiems: „Čia, žiūrėkite, žiūrėkite!“ Atbėgo ir kiti piemenėliai. Jie pamatė ant didelio akmens stovinčią labai gražią mergaitę su kūdikėliu rankose. Mergaitė labai gaudžiai verkė. Nežinodami ką daryt, jie pasiuntė vieną piemenėlį į Šiluvą pas pažįstamą kalviną. Kai piemenėlis papasakojo, ką jie matė, šis, pasikvietęs vyresnįjį kalviną Saliamoną Grocijų, nuėjo su piemenėliu prie akmens. Mergaitė tebestovėjo ir tebeverkė. Įsidrąsinęs kalvinas paklausė mergaitės ko ji verkianti. Mergaitė atsakė: „Verkiu dėl to, kad anksčiau šioje vietoje buvo garbinamas mano Sūnus, o dabar čia ariama ir sėjama.“ Tai pasakius ji pranyko. Kalvinai tuo regėjimu nepatikėjo, bet tuo dievišku Dangaus ženklu patikėjo katalikai. 1612 m. buvo net rasta dėžė su dokumentais ir liturginiais daiktais.

— Močiute, tai tikras stebuklas!

— Taip, vaikeliai, taip. Po visą Europą pasklido žinios apie šį stebuklą. Dievas norėjo, kad lietuviai per dangiškąją Motiną Mariją mylėtų ir gerbtų Jos Sūnų.

Buvo pastatyta nauja bažnyčia. Dievo Motinos poveikslas pradėjo garsėti stebuklais. Dėkingi žmonės, susilaukę įvairių Dievo malonių, pradėjo apie poveikslą kabinti nukaldintas auksines širdeles, rankas, kojas, vadinamas votais. Tų votų buvo tiek daug, kad klebonas J.

Skirmantas apie 1677 m. užsakė Prūsiose nukaldinti auksinį apdarą Dievo Motinai.

— Štai iš kur tas auksinis apdaras! Ar jis nepersunkus?

— Ne, Sigute, jis yra plonas.

— Tai už tai ir mūsų bažnyčioje Šiluvos Dievo Motinos apdaras auksinis?

— Taip, Sigute, panašus. Dabar žinai. Taip tikintieji reiškia savo meilę ir padėką už malones.

— O karūnos, močiute? Iš kur ir kodėl jos atsirado?

— O, yra istorija ir apie karūnas.

Kai Bažnyčios buvo patikrinta visi stebuklingi įvykiai, vyskupas Steponas J. Giedraitis, gavęs leidimą, užsakė Romoje nuliedinti auksinius vainikus – karūnas Dievo Motinai ir Jos Sūnui. Iškilmingas vainikavimas įvyko 1786 m. Šventė truko tris dienas. Joje dalyvavo 30,000 žmonių.

Tuo laiku atėjo Sigutės mamytė ir pakvietė pietų.

Močiutė dar pridėjo:

— Sigute, rugsėjo 8 dieną mes švenčiame švč. Mergelės Marijos gimimo šventę. Tą dieną mūsų bažnyčioje vyks Šiluvos atlaidai, bet apie atlaidus papasakosiu tau kitą kartą. Prisimenu, prisimenu aš didžiuosius Šiluvos atlaidus... Na, eime į valgomąjį dabar, – mamytė juk laukia.

* * * * *

apdoroti – sutvarkyti, paruošti;

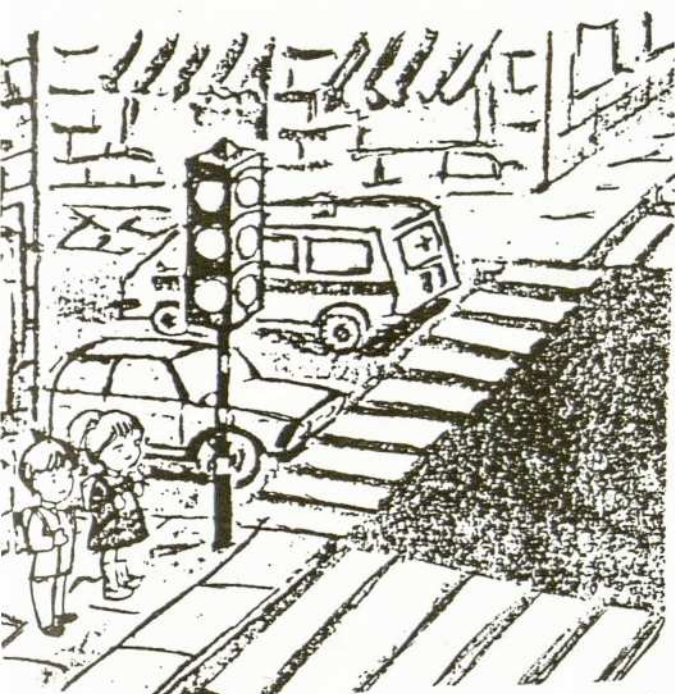
apstulbti – iš nustebimo, susijaudinimo ar išgąščio sustingti, apmirti;

dvarininkas – stambus žemės savininkas;

kalvinas – kalvinizmo (protestantų grupės) sekėjas;

prūsai – baltų tauta, gyvenusi Vyslos žemupio rajonuose

striuoksėti – šokinėti

GATVĖJE BŪK ATSARGUS

Ramutė Skučaitė

Ką kalba šviesoforas

- Eime, į mokyklą pavėluosime! – ragina Sigutė.
- Sustok! Argi nesupranti šviesoforo kalbos, – sulaiko ją Andriukas.
- O ką jis sako?
- Pažiūrėk ir įsidėmėk!

— Ei, vaikai, –
Raudona sako, –
Pasitraukite nuo tako!

Žybt geltona
Lyg žaigždutė:
— Dar palaukite truputį...

O žalia
Maloniai šviečia
Ir mokyklon
Bėgti kviečia!

Kur dingo draugės?

Dalytė mokosi toje pačioje klasėje, kur ir mano sūnus Šarūnas. Bet mergaitę ištiko nelaimė.

— Šarūnai, būtų gražu, jeigu visa jūsų klasė aplankytų ligoninėje gulinčią draugę, – kartą užsiminiau sūnui.

— Iš tiesų reikėtų. Juk nuo pirmos klasės kartu mokėmės. Dalytė – nuoširdi, draugiška, – pritarė Šarūnas.

Kitą dieną Šarūnas pasiūlė visiems klasės draugams ir draugėms aplankyti ligoninėje Dalytę.

— Dar ko! – atrėžė Rytė – Kodėl mes privalome vaikščioti pas tą invalide?...

Ir kiti liko abejingi pasiūlymui. Taip ir neatsirado norinčių aplankyti nelaimės ištiktos mergaitės.

Tik jauna mokytoja, girdėjusi tą pokalbį, pasisiūlė drauge su Šarūnu nueiti į ligoninę.

Tą dieną jiedu ir aplankė Dalytę. Mergaitei sunku kalbėti, kamuoja skausmai. Jai sulaužytos abi kojos, stipriai sutrenkta galva, ilgai neatgavo sąmonės po baisios avarijos. Po operacijos prie jos dieną naktį budėjo mama.

Pamačiusi atėjusius jos aplankyti Šarūną ir mokytoją su gėlėmis, Dalytė susigraudino. Susijaudino ir ją slauganti mama.

— Ačiū, kad nepamiršote Dalytės nelaimėje, — pasakė mama. —

Niekas daugiau jos nelanko. O tiek draugų turėjo...

Kai Dalytė buvo sveika, ji buvo linksma, draugiška, netrūko jai tada draugių. Nemažai susirinkdavo, norinčių pasveikinti su gimtadieniu, vardadieniu... O štai dabar, kai Dalytė ligonė, kur dingo visos draugės? Matyt, toji draugystė buvo netikra, savanaudiška. Lankyti ligonę, ją guosti, kuo nors pradžiuginti, aišku, tai jau ne pramoga ar koks malonumas! Kur kas paprasčiau ir patogiau nejaušti pareigos, užmiršti... Neveltui sakoma: draugą pazinsi nelaimėje.

Dalytė jau grįžo iš ligoninės namo, bet į mokyklą dar eiti negali. Jai dar reikės ilgai gulėti lovoje. Kasdien mergaitę aplanko mokytoja. Bet draugės, kurios anksčiau net kelis kartus per dieną pas Dalytę į namus užbėgdavo, nesirodo. Mergaitė vis žiūri pro langą, vis laukia, tikisi, juk taip liūdna tiek dienų išgulėti, būti atskirtai nuo bendraamžių.

Tikriausiai dažnai, labai dažnai Dalytei iškyla klausimas: „Kodėl pas mane neateina draugės?“ O gal mergaitė jau suprato, kad toms „draugėms“ ji buvo reikalinga tik sveika, linksma, kad draugių jau nebeturi...

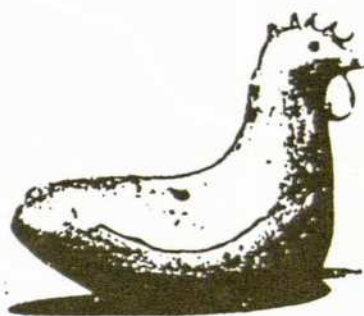
Sigita Samulionienė

TAUTODAILĖ

Švilpukai

Švilpukas yra labai reikalingas instrumentas prisišaukti savo draugą ar šunį, kuris toli nuklydo. Anglijoje policininkai vartoja švilpukus automobilių eismui valdyti. Moliniai švilpukai ir dūdelės yra labai senas išradimas, gaminami dar daug metų prieš Kristaus laikus. Jie vystėsi kartu su moliniais puodais ir randami beveik kiekvienoje kultūroje Šiaurės ir Pietų Amerikoje, ir Europoje. Molis yra labai pigi medžiaga, randama prie upių ar kelių krantinėse.

Molio lankstumas leidžia iš jo gaminti įvairiausias formas. Puodžius, kuris pragyvendavo dirbdamas puodynes ir molinius indus, švilpukuose rasdavo momentą laisvai kūrybai. Visi lietuviški švilpukai yra mažos skulptūrėlės, daugiausia naminių

gyvulių kaip vištytės, ir žąsys, avinai ir ožkos. Labai mėgstama lipdyti įvairių rūšių paukščiukus, bet kiek rečiau buvo daromi laukiniai gyvūnai, lokiai ar šernai. Iš visų labiausiai mėgstami buvo arkliukai, kai kurie net ir su raitėliais. Jų gana daug galima matyti Lietuvos muziejų rinkiniuose.

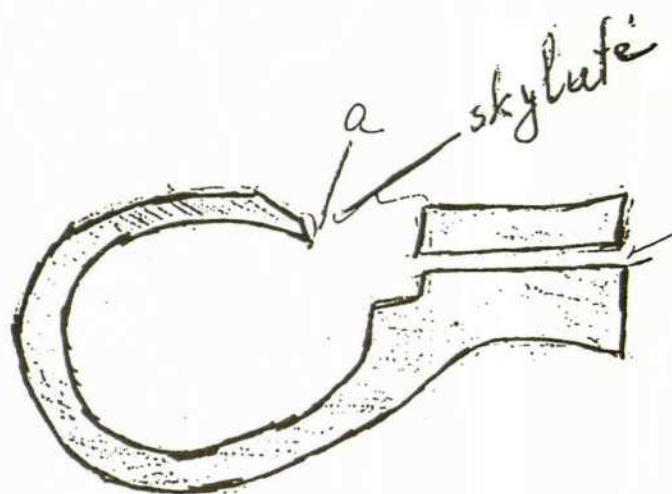
Švilpuko išorinė forma parodo puodžiaus skulptūrinius ir dekoratyvinius gabumus. Švilpukai buvo dekoruojami įvairiais išpaudimais ar įbrėžimais, vištytėms atsirasdavo plunksnos, ožkom – barzdos. Padžiuvus, tepdavo metalo oksidais ir engobais, kurie duoda poglaistinę spalvą. Dekoracijos tada padengiamos glazūra, kuri krosnyje ištirpsta ir palieka gražų stiklinį blizgėsį. Visos dekoracijos – tai puodžiaus liaudies menas. Nuo jų nepriklauso ar švilpukas švilps. Kad švilptų, viduje švilpuko turi būti tuščia erdvė, perdurta dviem skylutėmis. Per vieną oras įpučiamas, o per kitą, kuri turi mažą kliūtį, jis vibruodamas išeina.

Padaryti švilpuką galima iš nedidelio, apskrito, gerai išminkyto molio gabaliuko. Švilpuko pilveliui formuoti galima naudoti savo nykštį. Sulipinus lygias sieneles, nuo piršto nuimti ir užspausti. Jei nelygūs kraštai, galima peiliu nupjauti. Pilvelyje padaryti maždaug $3/8$ colio skylutę. Užspaustame gale padaryti ploną, ilgą skylutę, su mediniu dantų krapštuku, kuri sieks iki pat pilvelio. Per šią skylutę oras įpučiamas. Švilpukui šiek tiek sukietėjus, pilvelio skylėje reikia išpjauti mėnulio formos gabalėlį tam, kad suploninti sienele ir ją palenkti žemyn. Pučiamas oras, tą sienele

užkliudęs, švilpia. Jei švilpukas nešvilpia, palenkti nupjautą molio kraštelį, kad būtų prieš pat įputimo taką.

Nulipdytas molio švilpukas turi gerai išdžiūti. Po to jie deginami, glazuruojami ir vėl deginami. Kartais gerai padaryti švilpukai ir išdeginti nešvilpia, nes molis traukiasi džiūdamas ir deginamas. Kiek puodžiui nuostolio!

Galima švilpukus bandyti daryti iš cheminio molio, kuris orkaitėje ar ore sukietėja.

Švilpuko skerspjuvis, (a) $3/8$ colio skylutė, suplonintas molio kraštelis turi būti tiesiai prieš aukščiausią vietą įputimo take (b).

Marytė Meškauskaitė

Judita Vaičiūnaite

Mane iš molio lipdė vaikas,
aš prasimerkiauj jo delnuos
ir pasakiau linksmai jam: „Sveikas!
Aš Molė, Molė vadinuos!“

KIEK KAINUOJA...ŽAIBAS?

Pavasariį ir vasarą Lietuvoje dažnai siaučia audros su perkūnija. Po kiekvieno žaibo tvykstelėjimo vieni su baime, kiti su smalsumu laukia grėsmingo dundėjimo. „Dundulio ratai važiuoja“ – sakydavo seneliai. O kad gi iš tikrųjų yra ir kaip susidaro žaibas?

Kiekvienas debesies lašelis turi tam tikrą elektros krūvį. Kai skirtingose debesies vietose susikaupia nevienodo elektros krūvio lašeliai, įvyksta didžiulė elektros iškrova. Blyksteli kaitri milžiniška kibirkštis – žaibas. Iškrovos metu žaibo temperatūra – apie 30 tūkstančių laipsnių!

Žaibo ilgis gali būti iki pusantro kilometro! (maždaug 1 mylia). Jį lydintį garsą – griaustinį – galima girdėti keliasdešimt sekundžių: pirmiausia nuo artimiausio žaibo galo, paskui – nuo tolimiausio.

Apskaičiuota, kad Lietuvoje per metus vidutiniškai būna nuo 16 iki 32 dienų su perkūnijomis. Daugiausia audringų dienų – apie 30 – būna Raseinių, Varėnos rajonuose.

Nuo birželio iki rugpjūčio beveik kas antrą dieną kur nors Lietuvoje trankosi perkūnija. Nuo spalio iki balandžio perkūnijos pasitaiko retai.

Per parą visoje Žemėje būna iki 200 tūkstančių perkūnijų. Perkūno karalystės pavadinimas geriausiai tiktų Javos salai

Indonezijoje. Šios salos Bogoro vietovėje perkūnija šėlsta 322 dienas per metus.

Karštoje Sacharos dykumoje perkūnijų visai nebūna. Pietų Amerikos kalnuose per valandą sužiba 7,000 žaibų.

Saugotis nuo žaibų bandė dar senosios Jeruzalės ir senovės Graikijos gyventojai. Tik 1760 m. moksliškai pagrįstas žaibolaidžio būtinumas. Tačiau daugelyje šalių ilgą laiką prietaringi gyventojai priešinosi žaibolaidžių statymui ir net nugriaudavo juos, manydami, kad tai sumažins derlių laukuose...

Kaip elgtis perkūnijos metu? Vienas mokslininkas, paklaustas atsakęs taip: Jei išgirdote griaustinį – žaibas jūsų jau nepalietė. Jei pamatėte žaibą, vadinasi, jis jau nepataikys į jus... „Kaip žinote, mokslininkai mėgsta ir pajuokauti, bet vis dėlto – atsarga gėdos nedaro!

Perkūnijos metu patalpoje saugiau nei lauke. Nereikia būti arti krosnių, židinių – žaibas visada pataiko į aukščiausias pastato dalis. Reikėtų uždaryti langus ir duris, kad nebūtų skersvėjų. Kalbėti telefonu tuo metu taip pat reikėtų kuo mažiau.

Atvirame lauke eiti pavojingiau negu sėdėti. Nesislėpkite po dideliais medžiais. Geriau saugantis ieškoti griovio ar slėnio.

Na, o jeigu jau žaibas yra elektra, tai kiek gi galėtų kainuoti vienas vidutiniškas žaibas?

Žaibas trunka vos vieną tūkstantąją sekundės dalį, jo energija – apie 1,400 kilovatvalandžių.

Paskaičiuokime: jei 1 elektros kilovatvalandė kainuoja 0,16 litų, tai vieno žaibo kaina – apie 224 litai...

Rugsėjo mėnuo — mokslo metų pradžia.

Įrašyk žodžius, kurie yra tavo klasėje.

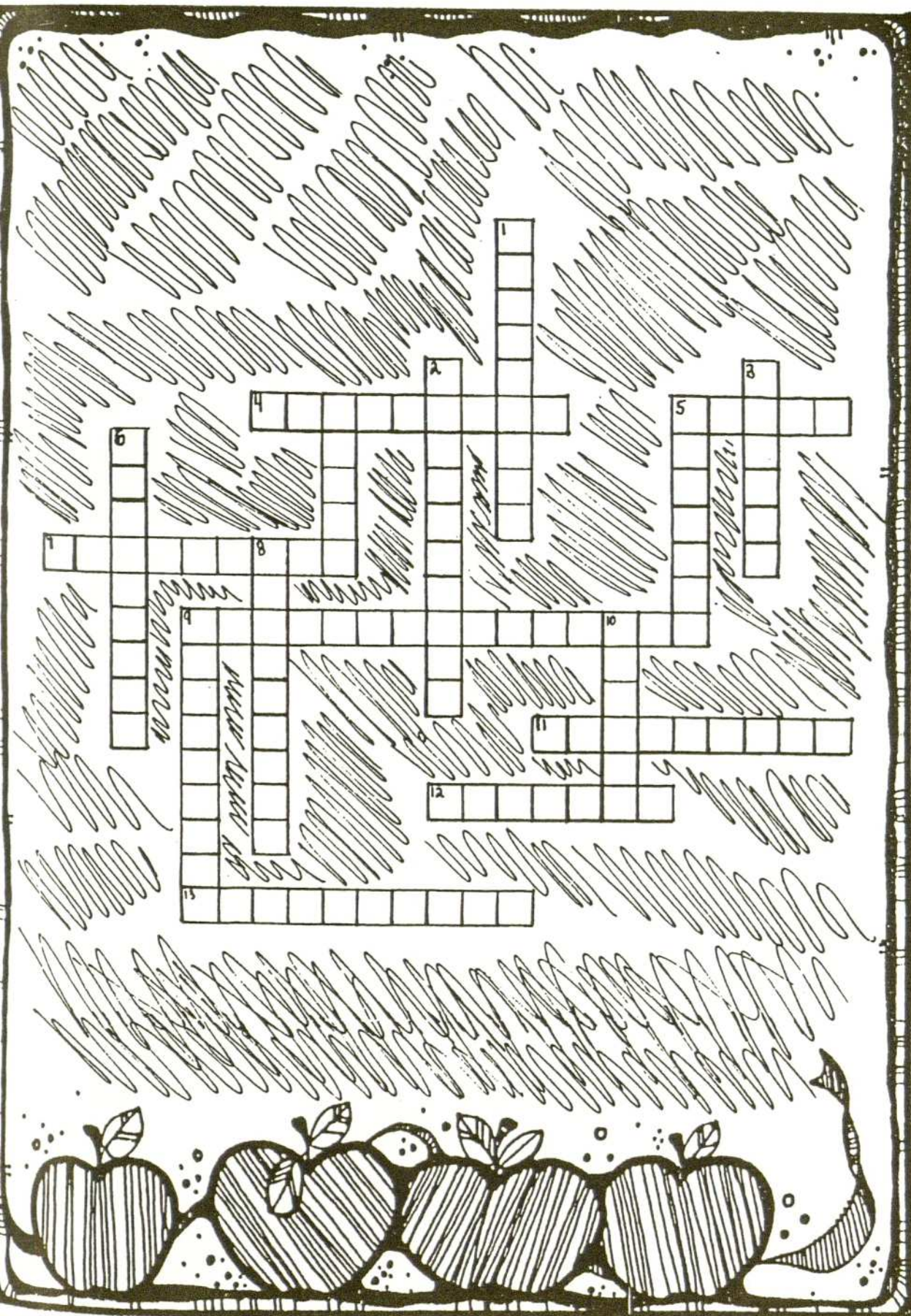
SKERSAI

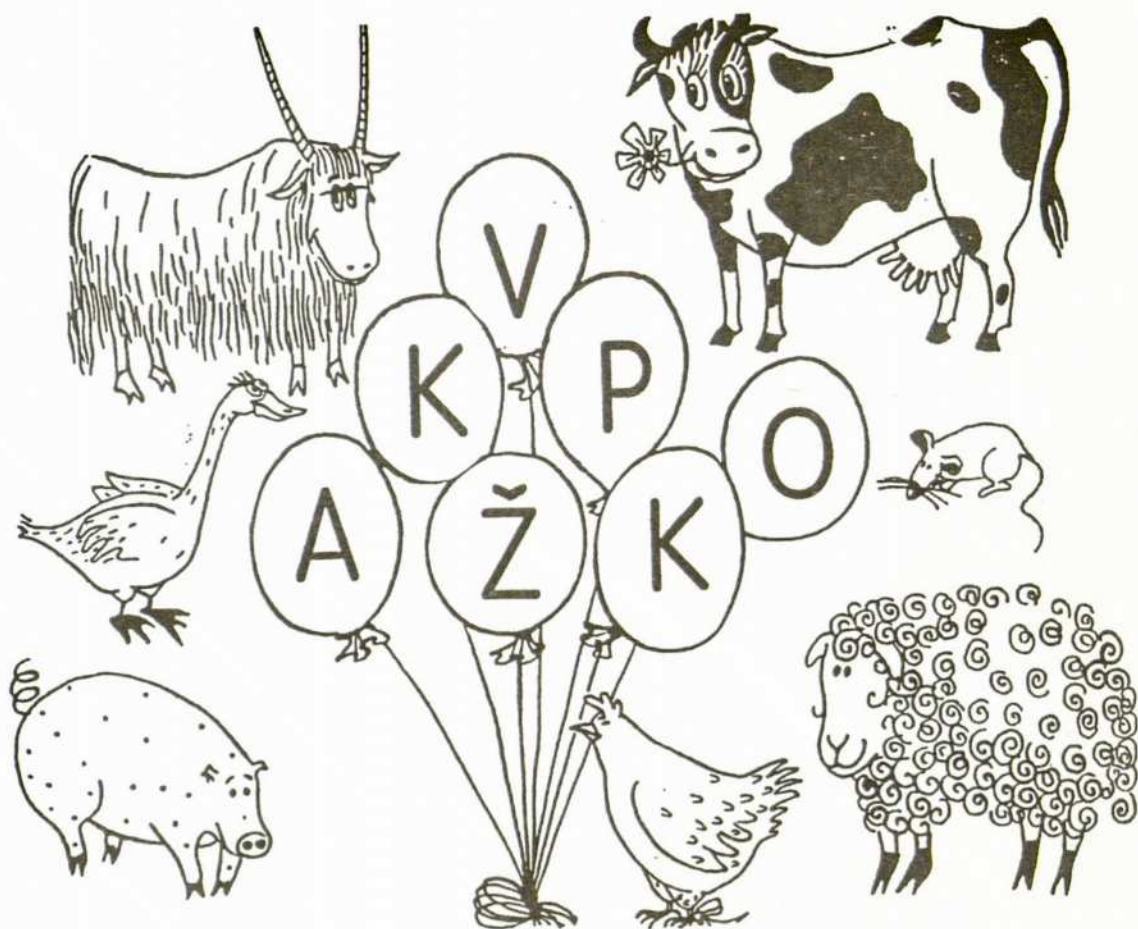
4. ploni lapai rašyti, piešti, spausdinti, vynioti
5. minkšta medžiaga, kuria galima lipdyti
7. visos Žemės ar kurio nors krašto paviršiaus brėžinys
9. mokinys, kuris dažnai neišmoksta pamokų ir nuolat gauna dvejetus
11. gabaliukas gumos, kuria ištrinama tai, kas parašyta
12. spalvotas skystis, kuriuo rašoma
13. susiūti rašomojo popieriaus lapai su minkštais viršeliais

IŠILGAI

1. priemonė pieštukams drožti
2. tušinukas
3. medžiaga kam nors lipinti
5. kas mokosi mokykloje
6. prietaisas skelbti pamokos pradžią ir pabaigą
8. medžio kotelis su viduryje įtaisytu angliuku
9. rašomasis darbas
10. minkšta balta medžiaga, kurios gabaliukais piešiama, rašoma

Atsakymai bus kitame „Eglutės“ numeryje

KAS KIEME GYVENA? AR VISUS PAŽISTI?

Parodyk, kuria raide prasideda kiekvieno gyvūno pavadinimas.
Kiekvieną raidę „pririšk“ prie gyvūno.
Nepamiršk nuspalvinti – bus gražiau!

*Paskutinės gėlės
Liūdi vasarėlės,
Su rugsėju šnekas
Baltas smėlio takas.*

*O vaikučiams gera —
Sąsiuviniai šnara,
Šviečia pirmas lapas —
Mokyklėle, labas!*

— Tai premija, tėti!

— Už ką tu ją gavai?

— Mokytoja paklausė, kiek kojų turi strutis?

Aš pasakiau, kad tris.

— Bet jis turi tik dvi kojas, — tvirtino tėvas.

— Taip, tačiau visi kiti mokiniai sakė, kad keturias.

* * *

Mama: Jonukai, kodėl tu pradėjai verkti?

Jonukas: Susimušiau pirštuką.

Mama: Kada tu tą padarei?

Jonukas : Prieš pusę valandos.

Mama: Tai kodèl tu neverkei tada?

Jonukas: Maniau, kad tu būvai išėjus.

— Ar jūs nebijote eiti pro kapus?

Žmogus atsako:

— Kai gyvas buvau, bijojau.

Vieną dieną atėjo Jurgutis namo verkdamas. Tėvas klausia, kodėl jis verkia?

— Eidamas pamečiau 5 penus.

— Neverk, aš tau duosiu kitus 5 penus.

Jurgutis pradėjo dar daugiau verkti.

— Kas dabar atsitiko? – klausia tėvas.

— Gailiuosi, kad nepasakiau 10 penų.

* * *

Jonukas giriasi:

— Mano tėtė yra drąsiausias žmogus pasaulyje.

— O iš kur tu žinai? – domisi draugai.

— Kai jis išipjauna pirštą – niekada neverkia.

* * *

Elenutė: — Mamyte, žinai ką aš tau nupirksiu gimimo dienai?

— Ką gi tu man nupirksi?

— Gražų arbatinuką.

— Bet aš turiu gražų arbatinuką.

— Aš jį ką tik sudaužiau.

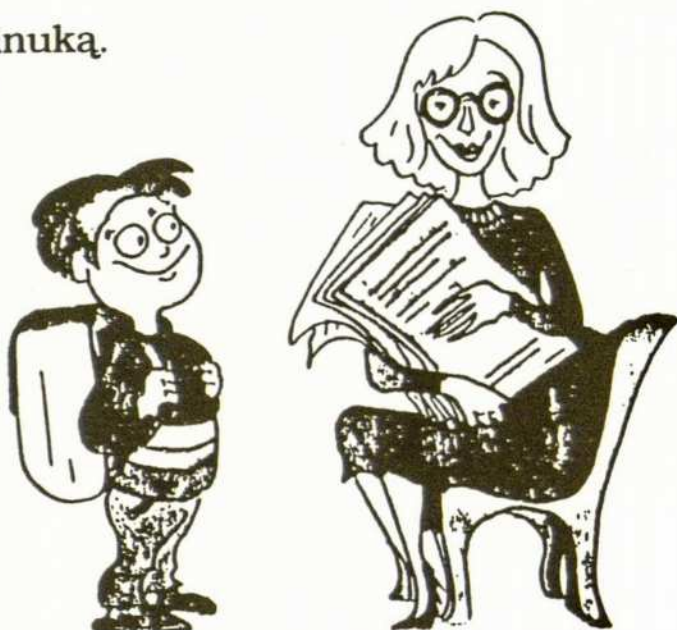
* * *

Mokytoja Jonukui:

— Prisipažink galų gale, kas už tave išsprendė uždavinį.

— Garbės žodis, nežinau.

Aš vakar anksti atsiguliau.

KAIŠIADORYS

DĖKOJAME MŪSŲ RĖMĖJAMS

Daine Quinn 30 dol.

Grožvyda Giedraitytė užsakė Punsko gimnazijai

Vanagūnaitė Viktorija 20 dol.

Polikaitienė Dalilė 5 dol. (užsakė naujagimei Darijai Tallat-Kelpšaitėi)

Polikaitis J. 10 dol.

Girniuvienė Mirga 10 dol.

Teresė Beržinskas 5 dol.

Avižonienė Liuda 5 dol.

J. A. Rasys 20 dol.

V. B. 20 dol.

D. Krivickaitė 20 dol.